

بررسی موضوع گیری جمهوری اسلامی ایران و رهبری آن در قبال طوفان الاقصی

دکتر محمدرضا محمدی

دکتری روابط بین الملل و پژوهشگر مسائل بین الملل

روز شنبه، ۱۵ مهرماه (۷ اکتبر ۲۰۲۳)، بیش از ۳۰۰۰ موشک از نوار غزه به سمت سرزمین های اشغالی پرتاب شد و همزمان بیش از ۱۰۰۰ مبارز فلسطینی از مرز غزه به شهرک های اسرائیلی وارد شدند (Toossi, ۲۰۲۳) تا یکی از بزرگ ترین ناکامی های تاریخ اسرائیل به آن رژیم وارد شود. گذشته از غافل گیری، خسارت های سنگین مادی و روانی، آگاهی افکار عمومی جهان نسبت به ذات متجاوز اسرائیل و بحران امنیتی که این رژیم را تا سال ها درگیر خواهد کرد، موضع گیری های رهبران کشورها، سیاستمداران، مردم و گروه های مختلف، از جمله موضوعاتی است که بررسی و مطالعه دقیق آن، از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در ادامه این یادداشت، به بررسی موضع گیری جمهوری اسلامی ایران و رهبری معظم آن در قبال طوفان الاقصی خواهیم پرداخت.

بر اساس اصول یک صد و پنجاه و دوم و یک صد و پنجاه و چهارم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، «دفاع از حقوق همه مسلمانان» و حمایت از «مبارزه حق طلبانه مستضعفین در برابر مستکبرین در هر نقطه از جهان»، مسئولیتی است که در بخش سیاست خارجی، بر عهده جمهوری اسلامی ایران است. «نفی هر گونه سلطه جویی و سلطه پذیری» و پشتیبانی از «استقلال و آزادی» و برخورداری از «حکومت حق و عدل» برای «همه مردم جهان» (قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۵۸)، از سیاست‌های ثابتی است که در همین دو اصل برای این نظام ترسیم شده است؛ چه اینکه بر اساس اصل یازدهم، «همه مسلمانان یک امت‌اند و دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است سیاست کلی خود را بر پایه ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد و کوشش پیگیر به عمل آورد تا وحدت سیاسی، اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام را تحقق بخشد.» پشتیبانی از حقوق مسلم مردم ستمدیده و آواره فلسطین و حمایت همه جانبه از آنان برای بیرون راندن متجاوزان صهیونیستی از سراسر سرزمین فلسطین و حاکمیت شامل و کامل بر سرنوشت خویش، از روشن‌ترین مصادیق مسئولیت دینی و ملی است که به استناد اصول یادشده، از سوی قانون اساسی، به عنوان محور اصلی وفاق ملی و مدیریت کشور و جامعه، بر عهده نظام جمهوری اسلامی و ملت مسلمان ایران است (کشاوری نیا، ۱۳۹۹: ۱۱).

با نگاهی به مواضع مسئولین از آغاز عملیات، باید گفت جمهوری اسلامی ایران در قبال عملیات طوفان الاقصی، موضعی را که شامل حمایت از ملت

فلسطین و گروه‌های مقاومت در دفاع از حقوق مسلم خود و واکنش طبیعی آنان نسبت به سیاست‌های جنگ افروزانه، تحریک آمیز و آتش افروزانه صهیونیست‌ها بود، اعلام کرده است.

همچنین، رهبرانقلاب اسلامی نیز در بیانات خود پس از عملیات طوفان الاقصی، لزوم تلاش همه جانبه برای افزایش فشارهای سیاسی به آمریکا و رژیم صهیونیستی، به منظور توقف بمباران‌ها در غزه را مورد تأکید قرار داده است.

رهبرانقلاب، عملکرد وحشیانه رژیم صهیونیستی در سال‌های گذشته را عامل وضعیت کنونی و شروع طوفان الاقصی می‌دانند. رژیم صهیونیستی به طور مستمر مرتکب سیاست‌های اعمال فشار، خشونت، خفقان، سلب آزادی‌ها و تصاحب زمین‌ها و خانه‌های مردم فلسطین شده است و بارها و بارها فلسطینیان و حتی سازمان‌های بین‌المللی، به رژیم صهیونیستی هشدار داده بودند که دست از سیاست‌های وحشیانه و زورگویانه بکشد.

علاوه بر این، درباره سیاست حمایت از گروه‌های افراطی و تندرو صهیونیست در ورود به حومه و صحن مسجد الاقصی و ارتکاب اهانت‌ها نسبت به مقدسات این محل، هشدار داده شده بود و به تازگی محمد ضیف، تکرار کرده بود که فلسطینی‌ها در برابر این اهانت‌ها ساکت نخواهند ماند. این سیاست‌ها و اقدامات توسط رژیم صهیونیستی انجام گرفت و آن‌ها برخلاف همه قوانین و مقررات بین‌المللی و عرف‌های انسانی عمل کردند و موجب ورود ضررها و خسارت‌های فراوانی به ملت و شهرهای فلسطین و به ویژه قدس شریف شده بود.

این سیاست‌ها، روش‌ها و اقدامات علیه ملتی که در محاصره و فشار است و انواع فشارها بر او اعمال می‌شود، صدها بار تکرار شد و هیچ‌کدام از راه‌های مذاکراتی با سازمان آزادی‌بخش فلسطین یا دولت خودگردان فلسطین یا گروه‌های مختلف فلسطینی یا واسطه‌ها یا میانجی‌هایی که بین فلسطینی‌ها و اسرائیلی‌ها رفت و آمد داشتند، نتیجه‌بخش نبود. تنها راهی که برای فلسطین باقی می‌ماند، این است که مقاومت کنند و در مقابل این رژیم جنایت‌کار، کودک‌کش و تخریب‌کننده آثار و میراث فرهنگی ملت فلسطین، ایستادگی کنند و اقدام متقابل در برابر این جنایت‌ها انجام دهند.

امام خامنه‌ای، رهبر انقلاب اسلامی درباره طوفان الاقصی، موضع‌گیری‌های مختلفی داشته است. او عملکرد وحشیانه رژیم صهیونیستی را عامل وضعیت

کنونی و شروع طوفان الاقصی می‌داند. در دیداری در دانشگاه افسری، اتفاق ۱۵ مهر و حرکت مقاومت فلسطین علیه رژیم اشغالگر قدس را یک شکست ترمیم‌ناپذیر خواندند و شرایط سخت رژیم صهیونیستی پس از این عملیات را تحلیل کردند. همچنین، ایشان از عملیات طوفان الاقصی به عنوان یک درس بزرگ و نشان‌دهنده اعتماد به نفس ملت فلسطین در برابر اشغالگران یاد کردند و بار دیگر از مقاومت فلسطین حمایت کردند (وبسایت رهبر معظم انقلاب، ۱۴۰۲). اما با بررسی نقل‌قول‌ها، مصاحبه‌ها و سخنرانی‌های مقامات جمهوری اسلامی ایران، به‌طور کلی می‌توان محورهای اصلی مواضع ایران را در مورد عملیات طوفان الاقصی به شرح زیر خلاصه کرد:

- **حمایت از مقاومت فلسطین:** ایران در طول تاریخ، از گروه‌های مقاومت فلسطینی مانند حماس، حزب‌الله

Photo: Received

سمت سرزمین‌های اشغالی از جانب حماس، این پاسخ‌ها را مشروع و در راستای پاسخ به اشغالگری و حملات صهیونیست‌ها به غیرنظامیان قلمداد کردند. - انتقاد از کشورهای عربی: از زمان آغاز حملات رژیم صهیونیستی به مردم غزه و انفجار سران عرب، مقام معظم رهبری، کشورهای عربی را به دلیل سازش با رژیم صهیونیستی سرزنش نمود و آنها را به «خیانت به آرمان جهانی اسلام» متهم کرده است. ایشان پیش‌تر نیز در واکنش به عادی‌سازی روابط چند کشور اسلامی با اسرائیل بیان داشته بودند که «ملت‌های مسلمان، ذلت سازش با رژیم صهیونیستی را به هیچ‌وجه تحمل نخواهند کرد. آمریکایی‌ها اگر خیال می‌کنند که مسئله منطقه را به این شکل حل خواهند کرد، اشتباه می‌کنند. هر رژیمی که پشت میز مذاکره با رژیم غاصب صهیونیست بنشیند،

و جهاد اسلامی فلسطین که بخشی از راهبرد مقاومت ایران در منطقه است، حمایت کرده است. جمهوری اسلامی ایران از ابتدای آغاز عملیات، مواضع خود را در دفاع از آن، به صورت شفاف بیان کرد و آن را پاسخی به شکست‌های اسرائیل و آمریکا در مدیریت مسائل منطقه می‌داند.

کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه ایران نیز با تبریک عملیات طوفان الاقصی به ملت فلسطین و گروه‌های مقاومت، حمایت ایران از این عملیات را تصریح کرده است. همچنین حملات گروه‌های مقاومت از منطقه در عراق، لبنان و یمن نیز در ادامه عملیات الاقصی و در راستای حمایت از مقاومت فلسطین، قابل تحلیل است.

- **حمایت از حق دفاع فلسطینیان:** مقامات جمهوری اسلامی ایران، بارها در اعلام موضع خود در مورد حملات رژیم صهیونیستی به غزه و پرتاب موشک به

از سوی دیگر، آزادی دو گروهان سالمند در روزهای اخیر، مصاحبه یکی از آنها با رسانه‌ها و تأکید وی بر رفتار خوب و محترمانه نیروهای حماس با تمامی گروهان‌ها به‌ویژه زنان و کودکان، به همه جهان ثابت کرد که واقعیت، متفاوت از مطالبی است که توسط دولت نتانیاها مطرح می‌شود.

جایگاه رژیم صهیونیستی پس از اقدامات وحشیانه در حمله به مناطق غیرنظامی در نوار غزه، به شدت تنزل کرده است و شهرهای بزرگ جهان، همه‌روزه شاهد راهپیمایی‌هایی علیه اقدامات اسرائیل بوده است حتی آنتونیو گوتش، دبیرکل سازمان ملل هم وضعیت را مناسب می‌بیند تا اندکی رفتارهای غیرانسانی اسرائیل را مورد انتقاد قرار دهد و در سخنرانی خود، عملیات حماس در مناطق اشغالی را نتیجه سال‌ها اشغالگری و ظلم اسرائیل به مردم غزه معرفی کند. در عرصه بین‌المللی نیز تقریباً هر روز شاهد برگزاری تظاهرات مردمی در کشورهای مختلف علیه اقدامات ضدبشری این رژیم هستیم. رهبر معظم انقلاب هم در دیدار ۱۳ آبان خود با دانش‌آموزان، بیان داشتند: «آبروی اینها رفت. اینها واقعاً هیچ‌چیز ندارند، نمی‌توانند توجیه کنند؛ لذا می‌بینید یک ابله‌ی پیدا می‌شود می‌گوید اجتماع مردم در انگلیس کار ایران است!» (فارس، ۱۴۰۲).

- به حاشیه رفتن طرح‌های عادی‌سازی: یکی از تبعات مهم عملیات طوفان الاقصی، توقف روند پرسرعت عادی‌سازی روابط بین رژیم صهیونیستی و برخی کشورهای منطقه بود. دکتر رئیسی، رئیس‌جمهوری اسلامی ایران در این باره بیان می‌کند که «عادی‌سازی

موقعیتش در میان ملتش متزلزل خواهد شد.» (رهبر معظم انقلاب، ۱۴۰۲).

- حمایت از آرمان‌های فلسطین: جمهوری اسلامی ایران بارها اعلام کرده است که با قطعیت، پشت‌خوابسته‌های مردم فلسطین ایستاده است و از تلاش‌های گروه‌های مقاومت و دولت‌های منطقه برای احقاق حقوق فلسطینیان در حملات صهیونیستی‌ها حمایت می‌کند. رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار روز دانش‌آموز بیان داشتند: «میدان، میدان غزه و اسرائیل نیست، میدان، میدان حق و باطل است.» (ایرنا، ۱۴۰۲).

- آمریکایی‌زدایی و لزوم تغییر در سیاست آمریکا: ایران، طوفان الاقصی را به‌عنوان شروعی برای روند تغییر در سیاست آمریکا دانسته است؛ زیرا واشنگتن با جانب‌داری آشکار از اقدامات رژیم صهیونیستی، عاملی برای تشدید تنش‌ها در منطقه بوده است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر انقلاب، در ابتدای دیدار هزاران نفر از بسیجیان سراسر کشور گفتند: حادثه تاریخ‌ساز طوفان الاقصی علیه رژیم صهیونیستی است اما آمریکا‌زدایی است؛ طوفان الاقصی توانست جدول سیاست‌های آمریکا در منطقه را به هم بریزد و ان‌شاءالله ادامه پیدا کند، جدول را محو خواهد کرد.

- بی‌آبرویی و تنزل جایگاه رژیم صهیونیستی در افکار عمومی جهانی: حملات پی‌درپی رژیم اسرائیل به مناطق مسکونی غزه و به‌ویژه بیمارستان معمدانی که به شهادت صدها فلسطینی به‌ویژه زنان، کودکان و افراد بیمار منجر شد، به تدریج نقاب خوش‌رنگ و لعاب رژیم صهیونیستی را کنار زد و ماهیت ضددموکراتیک، ضدبشری و ناقض حقوق جنگ این رژیم را برهمگان فاش کرد.

روابط با رژیم صهیونیستی کاملاً به حاشیه رفته و پرونده آن بسته شده است.» (کیهان، ۱۴۰۲).

در یک جمع‌بندی باید گفت عملیات نظامی ناگهانی فلسطینی‌ها در جنوب اسرائیل، از نظر شکل و محتوا برای همه غیرمنتظره بود و در شرایطی اتفاق افتاد که مسئله فلسطین آن‌طور که باید در جهان مانند گذشته مطرح نبود. طی همه این سال‌ها، جمهوری اسلامی ایران تنها کشوری بود که همواره به آرمان واقعی فلسطین وفادار ماند و همواره از آزادی این سرزمین حمایت می‌کرد.

عملیات طوفان الاقصی با شکستن هیمنه رژیم اسرائیل، به بسیاری از رهبران عرب آموخت که می‌توان با دست خالی هم در برابر این رژیم ایستادگی کرد و ضربات بزرگ به آن وارد کرد. موضع‌گیری جمهوری اسلامی ایران، رهبرانقلاب و مسئولان نظام در مورد این عملیات هم همچون گذشته، حمایت‌گرانه، و همراه با منطق و واقع‌گرایی بود. موضوعی که منجر به تداوم مقاومت، آگاهی اذهان عمومی جهان و در نهایت، تقویت مقاومت فلسطین شد.

منابع

بیانات در مراسم مشترک دانش‌آموختگی دانشجویان دانشگاه‌های افسری نیروهای مسلح، ۱۸ مهر ۱۴۰۲،

قابل بازیابی در پیوند زیر:

• <https://farsi.khamenei.ir/others-dialog?id=54120>

اصل یک‌صد و پنجاه و دوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران.

کشاورزی نیا، علیرضا، کلهر، محمد، فروزش، سینا. (۱۳۹۹). واکاوی مسئله فلسطین در ایران (آغاز تا

انقلاب اسلامی). فصلنامه تاریخ، ۱۵(۵۶)، ۱۸۲-۲۲۵.

ایرنا، «رهبرانقلاب: میدان، میدان غزه و اسرائیل نیست، میدان حق و باطل است»، ۱۰ آبان ۱۴۰۲،

قابل بازیابی در پیوند زیر:

• <https://www.irna.ir/news/85277723>

بیانات در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی ۱۴۰۲/۰۲/۰۲

فارس، «بسیج لندن و پاریس چه‌ها می‌کند!» ۱۴۰۲-

۸-۱۷، قابل بازیابی در پیوند زیر:

• <https://www.farsnews.ir/news/14020817000960>

کیهان، «عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی کاملاً به حاشیه رفته و پرونده آن بسته شده است»: ۰۳ آذر

۱۴۰۲، قابل بازیابی در پیوند زیر:

• <https://kayhan.ir/fa/news/277893>

• Toossi, Sina, "How Iran Really Sees the Israel-Hamas War", foreign policy, Available at: <https://foreignpolicy.com/2023/11/02/how-iran-really-sees-the-israel-hamas-war/>